

BIJBELTEKST EN OVERDENKING 27 september 2015 NOACH – Helene Westerik

BIJBELTEKST

Schriftlezing: delen uit Johannes 4:5-23 (uit de Naardense Bijbel):

Daar is de bron van Jakob geweest;
welnu, vermoeid van het lopen,
zo is Jezus bij de bron gaan zitten;
het is ongeveer het zesde uur geweest.

Er komt een vrouw, uit Samaria,
om water te scheppen;
Jezus zegt tot haar: geef mij te drinken!-
want zijn leerlingen zijn weggegaan,
de stad in, om etenswaren te kopen.

Dan zegt de vrouw,
die Samaritaanse, tot hem:
hoe kunt u, die een Judeeër bent,
van mij te drinken vragen!-
een vrouw, een Samaritaanse!
Judeeërs gebruiken immers niets samen
met Samaritanen!

Jezus antwoordt en zegt tot haar:
als u wist van de gave van God
en wie het is die tot u zegt
'geef mij te drinken!',
dan zou ú het hém vragen
en zou hij het u gegeven hebben:
levend water!

De vrouw zegt tot hem:
heer, geef mij dat water,-
dat ik geen dorst meer krijg
en niet hierheen hoeft te komen
om te scheppen!

Hij zegt tot haar:
ga, roep uw man en kom hierheen!
Maar zij zegt: onze vaders hebben aanbeden
op deze berg, en jullie zeggen dat te Jeruzalem
de plaats is waar men moet aanbidden!
Jezus zegt tot haar:

geloof mij, vrouw,
het uur komt dat jullie
noch op deze berg noch in Jeruzalem
de Vader zullen aanbidden;
nee, het uur komt en is er nu
dat de waarachtige aanbidders
de Vader zullen aanbidden
in geestkracht en waarachtigheid.

OVERDENKING 27 september 2015 NOACH – Helene Westerik

Lieve mensen,

Het is nazomer, midden op de dag; u zit een beetje vermoeid op een bankje in de gravenallee. In uw tas zit een flesje water. En net als u dat aan uw mond zet, hoort u een geluid achter u. Een vrouw, gekleed in een lang gewaad met een hoofddoek staat achter u. Ze ziet er vermoeid uit; u gebaart met uw hand dat ze naast u kan gaan zitten. Dat doet ze. Ze kijkt naar uw waterflesje; haar ogen vragen om wat water. Het is in de zon nog best warm daar op het bankje; er is verder niets dan het geluid van de wind die de bladeren doet ruisen; bladeren die de herfst al aan voelen komen.

En nee, nu gaat het verhaal niet verder met het delen van het waterflesje en een mooi gesprek. U mag zelf het verhaal afmaken; wat zou u doen?

Wereldproblematiek. Mensen met totaal verschillende achtergronden die elkaar gaan ontmoeten. Mensen uit een welvaartsland als Nederland; mensen uit een oorlogsland, mensen uit een land waarin de rijkdom slechts aan enkelen ten goede komt; hoe verschillend is hun leven, hoe verschillend hun wereld. Mensen uit een land als Nederland waaruit God al lang verdwenen lijkt, of anders gezegd waarin men steeds meer is gaan geloven in de maakbaarheid van het leven; we zetten alles én elkaar naar onze hand. En daarbij zijn we vaak vergeten dat we de meest essentiële dingen in ons leven niet in de hand hebben. Geboren worden en sterven; en daartussen in het geluk van liefde, van een gezin, van werk, van een zinvolle invulling van ons bestaan. Is er een voorzienigheid van God of van een kracht die om ons heen is of is alles maar toeval? Velen in Nederland zijn geneigd dat laatste te denken.

En daarnaast mensen uit landen waarin God nog steeds een vanzelfsprekend onderdeel is van het leven; vaak vorm gegeven in rituelen; waarin de dingen des levens in een Godsvertrouwen worden aanvaard...als God het wil. Ins'allah.

Werelden die mijlenver uit elkaar liggen; we begrijpen elkaar niet of hebben er wellicht geen zin in om elkaar te leren begrijpen. We denken dat we tegen elkaar in moeten gaan als het gaat om religie; zoals zij denken is toch echt verkeerd of achterlijk. En wij, ach we willen wel toegeven dat we ook niet altijd van die lieverdjes zijn geweest, maar diep van binnen vinden we toch dat wij het gelijk aan onze zij hebben; dat ons geloof toch het beste is.

En zo zijn er ook twee werelden in het verhaal over de vrouw bij de bron. Jezus, die vermoeid aankomt bij een waterbron bij de stad Samaria; een gebied waar joden nooit kwamen. In het verleden was er tussen deze twee volken van alles mis gegaan; ooit hadden de samaritanen zich

beledigd gevoeld omdat hun aanbod om te helpen bij het herstellen van de tempel was afgewezen. En zoals het vaak gaat in een mensenleven; een belediging die verkeerd wordt opgevat kan leiden tot levenslange verwijdering. En zo kwam het dat ze beiden hun eigen heiligdom hadden gesticht. De joden in Jeruzalem en de samaritanen bij Sichar. Vergelijkbaar met onze kerkscheidingen toch? En wellicht ook wel vergelijkbaar met de scheidingen van religies...oorzaak van zoveel onvrede.

Elke jood mijdt Samaria, maar Jezus bewust niet. Jezus is een dwarsligger; hij wil weer ruimte maken voor ontmoeting. En dat gebeurt; een ontmoeting met een vrouw. Dubbel problematisch; ze is samaritaanse én vrouw. Een joodse man, samen met een onreine samaritaanse vrouw.

Wat is ontmoeten eigenlijk? Dat betekent voor mij; op elkaar inwerken, van oog tot oog, van hand tot hand, van woord tot woord. En begint dat niet vaak door je afhankelijk te maken van elkaar; door elkaar iets te vragen? Jezus doet dat; hij vraagt om water, omdat hij heel veel dorst heeft.

De vrouw reageert zeer verbaasd; hoezo vraagt u dat aan mij: en Jezus reageert mysterieus.

Hij zegt:

als u wist van de gave van God
en wie het is die tot u zegt 'geef
mij te drinken!', dan zou ú het
hém vragen en zou hij het u
gegeven hebben: levend water!

Mystieke taal; levend water? Wat is dat? Waarom zegt die man niet gewoon: ja, ik heb dorst, ik heb nu water nodig en daarom vraag ik het aan jou, ondanks dat ik weet dat je samaritaan bent én vrouw. We zijn niet roomser dan de paus, toch?

Maar nee, Jezus reageert totaal anders. En de vrouw kan er niet bij; zo vergaat het ons ook wel eens, toch. Zeker als het gaat over dingen die we niet rationeel kunnen verklaren, over ons geloof, over vertrouwen in het leven, over het wonder van de natuur, over liefde. Soms kan het ons niet bereiken. Staan we niet open voor die krachten die om ons heen zijn en ons wel degelijk kunnen helpen. En dan reageren we aards, praktisch; zoals die vrouw: ze zegt: geef mij dat water dan maar, zodat ik nooit meer water hoef te putten. Ze is niet gevoelig meer voor het mysterie van het leven, voor de bron waaruit ze kan putten op een figuurlijke manier; voor de alomvattende liefde die ons omringt; die ons kan helen als we teleurgesteld zijn geraakt door de liefde van mensen; ze is te veel getekend door het leven van alledag; gekwetst; hard geworden door mensen die haar hebben gekwetst, zeker in de liefde. En zo ging in haar de vrede verloren.

Als ze in de spiegel kijkt, ziet ze de realiteit; en niet meer wat daarachter is; maar Jezus raakt haar daar; hij vraagt naar haar man, en daarmee laat hij haar weten dat hij haar pijn kent, haar schaamte. Dit stukje doet mij denken aan Psalm 139: gij die mij kent zoals ik ben, dieper dan ik mijzelf ooit ken. Wat mij ten diepste houdt bewogen; het ligt alles open voor uw ogen.

Maar de vrouw uit het verhaal laat het niet toe dat het over haar gaat; dat ze over haar pijn zou mogen praten. Herkenbaar voor ons? Dat waar wij ons voor schamen of waar wij verdriet over hebben; laten we er maar snel aan voorbij lopen.....op naar de volgende activiteit; op naar het volgende televisieprogramma, op naar het volgende koetjes-en-kalfjes gesprek.

En zo begint de vrouw in reactie op Jezus woorden, die raken aan wie zij zelf is, maar te praten over het probleem over de plek waar God nu aanbeden moet worden; op de vlucht voor haar eigen probleem schiet ze in een zogenaamd religieus conflict.

De afgelopen weken was ik vaak aan het afwassen onder het 8-uur journaal. Ik luisterde, en zag geen beelden. Des te intenser kwam het nieuws binnen over de vluchtelingen; hun geschreeuw, heel dichtbij ons, drong diep tot mij door. Ik hoorde verhalen van vrienden, die aan de lijve ondervonden wat het is om machteloos te moeten toezien hoe vluchtelingen soms niet als mens worden behandeld.

En zo steeg uit het verhaal van de vrouw bij de bron een nieuwe gedachte op: er wordt een beroep op ons gedaan door mensen met behoefte aan water, aan een veilige plek; en wat doen wij? We schieten in de praktische stand: het kan allemaal niet; we hebben geen ruimte en geen werk; we moeten gaan rekenen en gaan werken met schema's. Óf we schieten in het religieuze conflict; in de krant las ik al diverse waarschuwingen; vaak met voorbeelden over hoe het kan gaan als we mensen opnemen met een andere culturele en religieuze achtergrond. Verhalen over vluchtelingen die elkaar en ons het hoofd zullen afsnijden, verhalen over IS-ers die ook deze kant op komen. En zo staan de hakken al direct in het zand.

De vrouw bij de bron vluchtte ook in het religieuze conflict; maar Jezus haalt haar terug; hoezo conflict? Dat maak je er zelf van! Het doet er niet toe wat en hoe je gelooft, of op welke plek je dat zou moeten beleven; het gaat maar om één ding: dat je in jezelf God aanbidt in geestkracht en waarachtigheid. Dat je in jezelf kunt leven met het licht dat in ons allemaal is; dat je weet dat daar je kracht vandaan kan komen als het moeilijk is; en dat je vanuit dat licht elkaar tegemoet treedt. Dwars door cultuur en religie heen. Kortom: doordat je in jezelf de vrede vindt; allereerst met je eigen leven, en dan met de mensen om je heen, ook met de mensen die op je pad komen, die ons land binnen zullen gaan komen. Stel je eens voor dat we allemaal in vrede met elkaar zouden leven...Imagine all the people....En dat kan, omdat we komen uit een en dezelfde bron; die bron van het levende water. Hoe we dat ieder voor ons zelf benoemen, is totaal niet relevant. Hoe mooi zou het toch zijn als we de woorden, de stempels en de vooroordelen voorbij zouden kunnen gaan. Hoe mooi zou het toch zijn als we ons als mensen met elkaar zouden kunnen verbinden op het niveau van diezelfde bron.

Natuurlijk weet ik dat er praktische zaken geregeld moeten worden voor al die ontheemden die op dit moment Europa binnenkomen. Natuurlijk weet ik dat je daarvoor je verstand moet gebruiken, maar in mij is ook die wens dat het denken begint vanuit de bron van het licht, van de liefde; niet de affectieve liefde, maar die alomvattende liefde die om ons heen en in ons is. Laten wij proberen om bij die liefde te komen en te blijven, en om die niet te laten bedekken door angst of door culturele of religieuze verschillen. Laten we denken met ons hart. Door dat te proberen kunnen we vrede bereiken, in onszelf en voor elkaar. Dat is waar ik altijd op zal blijven hopen.

En zo kom ik weer terug bij dat bankje in de Gravenallee; wat doet u met uw waterflesje? Amen